

Prolog

- Grazie. Grazie molto ... grazie ... grazie ... Støvet flimrede i sollyset, der stod ind fra de seks høje vinduer i den gamle foredragssal på universitet i Firenze. Jeg havde netop afsluttet forsvaret af min afhandling om illusionen i det vestlige maleri efter 1420 og var steget ned fra talerstolen. Forsamlingen klappede ivrigt. De fleste begejstret som følge af interesse for emnet, andre fordi det hører sig til i situationen og enkelte modstræbende for ikke at afsløre brødnid. Et helt minut lød klapsalverne, muligvis længere, inden dekanen rejste sig fra sin plads på første række for at takke og takke og takke. Mig, mine opponenter, de fra instituttet der havde stået for den praktiske gennemførelse af arrangementet og dernæst det interesserede publikum. Jeg hilste igen på mine opponenter: dr. Odd Jørgensen og dottore Silvio Corrado, som med tydelig tilfredshed havde fået svar på deres spørgsmål. Derefter hilste jeg på dekanen og universitetets rektor. Jeg stod over for to hundrede, måske endnu flere, smilende tilhørere, der alle var vendt mod mig, så højre side af ansigterne var belyst af solen. De fleste var mænd klædt i mørke jakkesæt, mens enkelte kvinder lyste op i farver. Jeg drak resten af vandet, som jeg havde hældt over i glasset fra den fint slebne krystalkaraffel. Dernæst begyndte jeg at samle mine bøger og papirer sammen. Langsomt, ligesom for at vinde tid til at genvinde den fulde kontrol over mig selv, inden jeg skulle mødes ansigt til ansigt med hver enkelt: rektor, dekan, kolleger, venner, familie ... Også Turid, som jo havde sendt mig et af sine visitkort påtrykt: *Turid Lund, cand.mag., Inkognitogt. 19, 0256 Oslo, tel. 2257863*. På kortets mod-

satte side havde hun med sin karakteristiske, kalligrafiske håndskrift tilføjet:

Kære, kære lille Viktor! Tak for invitationen, men som du sikkert forstår, hverken kan eller vil jeg deltage i Firenze. Jeg håber, det må gå dig godt på den vej, du har valgt. Nu og i fremtiden. Turid

Kortet - der langtfra udfyldte den gule konvolut stemplet Oslo - havde ligget parat i hotelreceptionen og afventet min ankomst til Firenze. Jeg havde skyndsomt læst beskeden og tænkt, at dette var barnligt, at dette måtte jeg tale med hende om senere. Irriteret smed jeg kortet i papirkurven, men tog det straks op igen. Derefter lagde jeg det tilbage i konvolutten, som jeg stak ned i en jakkelomme. Først den følgende morgen læste jeg igen Turids besked, inden jeg steg ind i den taxi, der bragte mig til universitetet. Selvfølgelig forstod jeg.

Og så sker det forunderlige, at jeg - lige inden dørene lukkes, og forsvaret skal begynde - ser en sorthåret Turid klædt i lys buksedragt komme op ad trappen til foredragssalen i et forrygende tempo. For mig ser det ud, som om hun kommer flyvende uden at berøre trinnene, at hun entrer op kun med hænderne på gelænderet og derpå drejer til venstre mod mig, inden hun kommer ind i den gamle sal. Med sollyset bag fra gangvinduet som en strålekrans omkring sig standser hun op lige inden for døren på udkig efter en plads. Mildest talt forbløffet udbryder jeg på italiensk, mens jeg klamrer mig til talerstolen: *Vieni lo stesso?* (- så kommer du alligevel?). Turid er tavs, svarer ikke, og i et par glimt ser jeg, hun betragter de smukke fresker i loftet, inden hun finder sig en plads blandt familie og venner. Den gennemtrængende lyd fra udrykningshornet på en ambulance skærer igennem stilheden, idet den passerer.

Nu - da mødet havde nået sin afslutning - stod jeg og så efter hende, men uden held. Jeg spurgte min bror Bob, som stod og smilede i sin pilotuniform sammen med sin ægtefælle Beatrice, onkel Teddy, den livsglade tante Ruth i sin højrøde dragt og min søster Sissel. De så alle uforstående på mig, kiggede sig smilende omkring og rystede derefter synkront på deres hoveder, som om det var en velbevaret hemmelighed dem imellem.

- Nej, men hvorfor er hun her ikke sammen med dig ... med os? Du sagde jo, hun ville komme, hørte jeg tante Ruth spørge skuffet. Hun savnede hende virkelig.

- Er I uvenner? Mor kiggede så mærkeligt undersøgende på mig, far sagde intet. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle sige.

- Jamen, jeg har jo set hende ... Turid kom jo ind lige inden, døren blev lukket af pedellen.

Jeg kastede blikket på mine gamle, trofaste venner: Adam og Mini-Taurus, men også de så undrende ud ved siden af Frida og Ragnhild. Turid kunne selvsagt ikke bare komme, sætte sig ned midt iblandt dem og derefter forsvinde uden, at nogen havde lagt mærke til hende. To romerske kolleger kom mod mig, hilste hjerteligt og klappede mig anerkendende på skuldrene, idet de sagde farvel og på gensyn.

En time senere var vi alle tilbage på vores hotelværelser. Vi trængte til at hvile inden aftenens fest. Der var inviteret enog-tredive.

I receptionen havde der ligget post til mig: Den anonyme ophavsmand til forsendelsen af råddent kød indpakket i gult silkepapir og lagt i plastpose, kendte jeg så alt for godt. At frimærkerne på den kraftige, brune konvolut var stemplet Trondheim, mens afsenderen boede i Oslo og til daglig befandt sig på universitetet der, kunne ikke overraske mig. Forsøget på at skjule identiteten var lige så banalt som manden selv. Derefter åbnede

jeg et telegram, som var modtaget af receptionen lige inden, vi ankom i en armada af taxier. Mens jeg foldede det lille stykke papir med kluntede, store blå telegrafbogstaver på to lange opklæbede papirstimler ud, tænkte jeg ... tænkte, at dette var en aftalt spøg: At Turid rigtigt nok havde været der, men var draget af sted igen, at hun var smuttet i al ubemærkethed, da forsamlingen havde rejst sig for at klappe og, at jeg nu stod med forklaringen i hænderne. Måske kom hun til festen som en overraskelse. Jeg læste:

OSLO 6. OKTOBER 1975

DET GOER MIG UENDELIG ONDT AT MAATTE MEDDELE AT
TURID LUND BLEV FUNDET DOED I SIT HJEM I DAG STOP
HVORTIL SKAL JEG SENDE ET BREV HUN HAR SKREVET TIL
DEM STOP RING ELLER TELEGRAFER VENLIGST STOP
LIV TOEMMERAAS INKOGNITO GT 19 0256 OSLO TLF 2288650

Refugiet i Den Hellige Birgittas Orden

Det var begyndt at regne. Et af disse voldsomme, korte regnskyl der er så typiske syd for Alperne. Klokken havde passeret seks, og mørket trængte sig på. Dagen havde været lummervarm. Det var sent i august. En fugl – vist en svale – var fløjet ind gennem et åbent vindue, havde taget et par elegante runder i det store biblioteksværelse og var fløjet ud gennem det selv samme vindue. Vinden var tiltagende og fik de yderste tynde grene på lindetræet til at skrabe mod vinduernes småruder. Jeg lå bekvemt i en mægtig liggestol af bambus og så op i loftet, hvor malingen var svagt afskallet, som om den havde været udsat for fugt; malingresterne dannede et mærkværdigt mønster, der med god vilje kunne gå for kumulusskyer. En lille korsedderkop, som havde fæstet sin tråd til loftet, var på vej ned mod min næse. Jeg blæste, så den kom i pendulsvingninger, mens den hurtigt kravlede op og forsvandt. Til højre for mig lå speciallæge i psykiatri: Ann Hillary Krogh, nu i højeste grad forhenværende, en slags emeritus. Allerede da hun for få år siden fyldte femogtres, havde hun trukket sig tilbage. *Trukket stikket ud*, som hun selv bemærkede. Ikke kun fra sin stilling som chefpsykiater ved et hospital for sindslidende og fra sin parallelkørte privatpraksis i en 1700-talsejendom i Københavns indre by, men også fra Danmark. Hun var flyttet til Italien, til et refugium i Poppi - en mindre by højt beliggende cirka halvtreds kilometer øst for Firenze. I den Hellige Birgittas Orden er ægteskab med Kristus reglen, og i det tilknyttede refugium gør den larmende stilhed i sig selv opmærksom på, at støj er uønsket.

I modsætning til mig selv, som var i sporty skjorte, grå pull-over, slidte olivengrønne fløjlsbukser og lysebrune ruskindssko,

var Hillary denne aften iført et smukt afstemt antræk. En lys beige buksedragt, lidt mørkere beige strømper og brune sko, der matchede. Ikke specielt raffineret, men sikkert gennemtænkt. Eneste smykke var en enradet kæde af svagt gule naturperler, der fremhævede hendes gyldenbrune ansigtshud på brystet og på halsen, hvor en tynd blå åre var fremtrædende. Om venstre håndled bar hun ofte, dog ikke i dag, et blankpoleret, blåsort armbånd, der lignede stribet onyks. Kun nogle hønsefødder rundt om øjnene afslørede, at hun ikke længere var nær de femoghalvtreds - tres år, men næsten halvfjerds. Perlekæden, havde hun fortalt, var en gave på halvtredsårsdagen fra hendes nu afdøde mand; et værdifuldt minde, forstod jeg. Hendes fortsat fyldige og kraftige hår var som sædvanlig kæmmet bagover og samlet i en stor, tung knude i nakken. Hun holdt det fortsat helt sort - og frit for grå stænk - med hårfarve. En gang havde hun overvejet at lade en smal stribe af sin egen sølvfarve skabe en kontrast i venstre side, men hun var kommet frem til, at det alligevel blev lidt vel frækt, for amerikansk og, at det ikke akkurat var hendes stil. *Før flamboyant?*, havde jeg drillet. *Sludder!* havde hun tvært svaret. Bortset fra, at hun duftede af en udsøgt parfume og havde givet læberne et lag rødt, var Hillary yderst tilbageholdende med brug af kosmetik, nærmest karrig. Hun var smuk som et kaméportræt, og hendes hænder virkede altid tørre og kølige.

Ann Hillary Krogh var konverteret fra Luthers protestantisme til Hans Helligheds katolicisme. Derfor var spørgsmålet fra Hillary muligvis lige så naturligt, som svaret fra mig blev. - Tror du på Gud?

???. Jeg svarede ikke omgående, blev paf, men fik i løbet af få sekunder samlet mig til at sige: - Nej, faktisk tror jeg ikke, der findes nogen gud overhovedet, så egentlig tvivler jeg på eksisten-

sen af en hvilken som helst guddom. Der er heller intet, der tyder på nogen gud ud over forestillingen hos mange mennesker inklusive 800 millioner katolikker ... hvis disse da tror. Med andre ord, Gud eksisterer kun i den troendes hoved.

Jeg var lige så meget ateist som tante Ruth, der havde ment, at det at gøre den højst begavede Jesus til Kristus og Guds søn var noget, hans proselytter havde fundet på, da de fik brug for en sådan guddommelig figur som en direkte forbindelse. Derimod havde hun sammenlignet Jesus med Mahátma Gandhi, lederen af den indiske ikke-voldelige selvstændighedsbevægelse, som blev myrdet af en fanatiker i 1948. Eller den ikke-voldelige revolutionære, sorte amerikaner Martin Luther King, der også blev myrdet af fanatikere. Jesus havde trodset den romerske besættelse som Gandhi den britiske og King den hvide undertrykkelse i USA.

Jeg betragtede Hillary. Med ét strejfede det mig, at hun set mod venstre side af ansigtet havde enkelte fællestræk med Turid, ja, at hun faktisk lignede Turid sådan, som jeg huskede hende. Den samme rette næse og glatte, brede pande. Også det sorte hår og glimt af energi i de mørke øjne gav mindelser. Alligevel var det netop øjnene, der adskilte dem mest. Det særlige glimt af humor, trods og optimisme i Turids øjne var hos Hillary erstattet af noget nøgternt vurderende. På uforklarlig vis blev jeg glad, følte mig lettet, og der var mere: Hillarys øjne havde iriser med en særlig intensitet. Desto længere jeg så på hende, jo mere tydelig blev forskellen. Legemligt var de ret forskellige; mens Hillary var spinkelt bygget, havde Turid været både kraftigere og højere; næsten lige så høj som mig. Allerede som barn havde Turid nydt at se hen over hovederne på sine jævnaldrende. Hillarys stemme var også anderledes, havde en lysere klangfarve. Og mens Turid havde været rustikt og sporty klædt, havde Hillary hang til det

forfinede elegante. Jeg ønskede absolut ikke at blive mindet om Turid hele tiden, selv om jeg havde drømt om hende nat efter nat i mange år!

- Når du ikke tror på Gud, hvorfor er du så her ... i et katolsk refugium? spurgte Hillary med et bredt tandsmil og køligt blik.

Det havde jeg også spurgt mig selv om mere end én gang, siden der for et halvt år siden havde ligget et informationsbrev på skrivebordet. Den åbne, brune konvolut var stemplet Poppi, Arezzo og adresseret til universitetets humanistiske institut. Indeni lå en lukket, hvid konvolut påført *professor Viktor Amundsen* med den samme særegne, store håndskrift. Jeg havde kastet et hurtigt blik på indholdet, nogle fotos og en italiensk tekst i brevform, inden jeg skubbede det hele over til en af papirbunkerne. Der blev det liggende, indtil jeg et par måneder senere skulle tilbagelevere en middelmådig opgavebesvarelse til en 2. års studerende. Derved dukkede invitationen op på ny, og jeg satte mig til at læse: ... *refugiet ved nonneklosteret den Hellige Birgittas Orden i Poppi ... ro til refleksion og fordybelse ... i naturskønne omgivelser nær nationalparken Foreste Casentinesi ... nær Arezzo og med kort afstand til Firenze*. Fire amatørfotos viste henholdsvis refugiets eksteriør og noget af den omgivende park, biblioteket med hvilestole af chesterfieldtypen og et par lette skriveborde med tilhørende pindestole. Spisestuen og opholdsstuen var med på samme foto, mens det var et af værelserne, der tiltrak sig mest opmærksomhed. Det var lyst, havde stor loftshøjde og var møbleret gammeldags i typisk tung, mørk italiensk stil. Sengen var af metal og ret bred. På væggen over sengens hovedgærde hang et stort billede af en korsfæstet Kristus. En brochure viste partier fra Poppi Alto og et luftfoto af byen med omgivende landskab. Jeg havde aldrig sat min fod i Poppi, men til gengæld i Pratovecchio nogle kilometer mod nord, så jeg kendte området som en smuk del af det Tos-

cana, jeg forbandt med cedertræer, cypresser og magnolier. Et halvt hundrede kilometer til Firenze er ikke netop i nærheden, men heller ikke foruroligende langt, der var busforbindelse, og desuden kunne jeg leje en bil. Prisen forekom heller ikke afskrækkende. Man kunne også leje sig ind for længere tid og derved opnå betydelig prisreduktion. Måske? Jeg havde længe tænkt på og talt med flere om muligheden af at finde et roligt sted behageligt fri for tidens støj og stress. Et sted, hvor jeg kunne samle tankerne, få ro i sjælen og måske *udstikke en ny kurs*, som tante Ruth ville have udtrykt sig, da hun levede. Faktisk kunne jeg blive så længe, jeg havde lyst. Økonomisk har jeg altid været forkælet; til enhver tid haft tilstrækkeligt med midler til at dække egne behov. Penge i sig selv har derimod aldrig været af nogen betydning for mig, de har kun været et middel til at leve efter egne beskedne ønsker.

At jeg for længst havde besluttet at gå på pension, var ingen hemmelighed. *Alt for tidligt*, mente de fleste. *Fornuftigt*, sagde kollegerne; ledige professorater hænger jo ikke ligefrem på træerne, og som retireret kunne man let få tiden til at flyve af sted med noget andet end at forske og undervise. At skrive for eksempel, at rejse eller at nyde livet i lange stræk ... Det første havde jeg jo talt meget om de seneste par år, og jeg var stadigvæk optaget af mit hovedprojekt: illusionen i kunsten. Et uudtømmeligt emne, forekom det mig. Desuden var det netop i Firenze, jeg havde forsvaret afhandlingen, og byen flød over med relevant information. Jeg læste teksten igennem endnu en gang og opdagede enkelte små fejl, som formodentlig skyldtes, at forfatteren ikke var italiener, selv om afsenderens besynderlige navn *kunne* være italiensk; den katolske verden var højst international; Birgitta kom eksempelvis fra Sverige. Jeg besluttede mig til at sende en forespørgsel om vilkår for et halvårligt ophold med mulighed for for-

længelse. Alligevel gik der næsten fjorten dage, før brevet kom af sted. Derefter fik jeg for alvor travlt med at få alt afsluttet inden afskedsreceptionen. Der blev knap tid til at orientere mig om refugiet og Poppi.

Receptionen foregik i et af instituttets møderum og blev særdeles velbesøgt. Hvornår og hvordan, jeg skulle få anledning til at konsumere de mange flasker vin og spiritus, var et åbent spørgsmål, men heldigvis kunne langt det meste af vinen tåle at ligge i flere år. Selv min onde ånd, den for længst afgåede lektor Simen Røed, som efter sigende følte sig ramt af melankoli og dødsvarsler, havde sendt en flaske Black & White. Et menneske er jo en blandet størrelse. Mange år tidligere havde han anonymt sendt mig råddent kød i en plastpose, med hilsen til *et råddent svin* klæbet op med bogstaver klippet ud af et dagblad. Jeg havde dengang overvejet, om jeg skulle sende den cerutrygende lektor et par gode Havannacigarer bilagt en seddel påskrevet, *at man vel byder på det bedste, man har*, men jeg lod være, bestemte mig for at ignorere. Også ham takkede jeg selvsagt skriftligt på bedste måde, mens jeg for mig så hans uudgrundelige gråblå vandøjne, som sjældent blinkede.

En uge senere lå der et venligt svar fra refugiets sekretær, signor Ossori Semenaro, som havde noteret sig mine ønsker, besvaret spørgsmålene, tilbudt mig det afbildede værelse nr. 3, og som desuden så frem til at modtage min bestilling. Nr. 3 viste sig at være et fortræffeligt valg. Det befandt sig på første sal lige over biblioteket og målte lidt over fire gange seks meter. Badeværelset var lige så bredt og lå i forlængelse. Langvæggen var optaget af to store sprossevinduer, der vendte ud mod parken i nordvestlig retning. Derfra i en afstand af ti - tolv meter, kunne man blandt andet betragte havens tre popler og et bredkronet platantræ.